

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_26_POVEST_BRODSKA_SMRT		
Název materiálu:	Pověst – Brodská smrt		
Předmět:	Český jazyk	Ročník:	6.
Časová dotace:	1 hodina	Datum ověření:	29. 11. 2012
Jméno autora:	Mgr. Karolina Guzdková		
Klíčová slova:	Pověst, Helena Lisická		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Seznámit žáky s autorkou Helenou Lisickou, znaky pověsti		
Rozvíjené klíčové kompetence:	K učení		
Anotace, metodický list:	<p>Zopakujeme si žáky co je to pověst a její znaky. Řekneme si pár slov o Heleně Lisické. Rozdáme text. Přečtete si pověst a odpovíte na otázky</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mezi jakými městy vznikaly spory a proč? 2. Co provedli jihlavští měšťané brodským měšťanům? 3. Kdo to byl Hnát? 4. Popiš ho – jak vypadal, jaký byl..., co provedl, jak byl potrestán a proč? 5. Co bylo uděláno proto, aby město navštěvovalo více lidí? 6. Myslíš si, že se obyvatelé Brodu zachovali správně? Odůvodni svou odpověď. 7. Co znamenají slova: rynek, rychtář, purkmistr? Rynek- Rychtář- Purkmistr- 8. O jaký druh pověsti se jedná? 9. Kde se nachází Havlíčkův Brod? 10. Pokus se vymyslet lepší název pro tuto pověst. 11. Nakresli obrázek, který bude charakterizovat pověst Brodská smrt. <p>Žáci si odpovědi kontrolují společně se třídou.</p>		
Použité zdroje:	LISICKÁ, H. <i>Zrcadlo starých časů</i> . Albatros: Praha 1986. s. 59 – 61.		

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

BRODSKÁ SMRT

DNEŠNÍ HAVLÍČKŮV BROD PATŘIL KDYSI K PŘEDNÍM MĚSTŮM Českého království. Odedávna se v okolních horách těžilo stříbro a zdejší měšťané měli dokonce starší horní právo než jihlavští měšťané, proto mezi oběma městy vznikaly neustále spory. Hornická chasa ale dávala brodským horám přednost před jihlavskými, protože v Brodě jim páni nákladníci lépe platili a měli tu také lepší pivo. Vždyť kvůli dobrému pivu se ve městě vystavěl také jeden z prvních vodovodů v Čechách. Rychtář Michal vedl vodu z řeky Sázavy dřevěnými rourami až do města, takže každý měšťanský dům měl vlastní vodu a na rynku byla jí vždy plná kašna. Právováreční měšťané si libovali, že mají dost vody a jejich pivo že je jako malvaz.

Brodští měšťané byli také dobří obchodníci. Stříbro dodávali královské komoře, a co jim zbylo, prodávali i jiným městům. Jejich blahobyt začínal a končil stříbronosnou rudou, která se dolovala na mnoha místech v kraji. Bohaté doly na stříbro jim však záviděli páni na hradě Lichnici a usilovali o jejich koupi a jihlavští měšťané neustále poukazovali na svoje horní práva a domáhali se nápravy, když ve svých dolech neměli dost lidí na práci.

Jednou zrána brodské ženy vyšly jako obvykle společně z městské brány k řece, aby vypraly prádlo. Sotva došly na břeh, zahlédly na druhé straně Sázavy houfy ozbrojených cizích jezdců. S křikem běžely zpátky do města, co jim nohy stačily, a tam dům od domu tloukly na dveře.

„Vojáci táhnou k našemu městu! Vojáci!“ volaly poplašeně.

Celé město bylo hned vzhůru. Mladí i staří se hrnuli na rynek a vypyptávali se, co a kde pradeny viděly. Purkmistr přikázal, aby se měšťané chopili zbraní a připravili se vyrazit na nepřítele. Na to se na Dolní bráně ozval zvon. Nebil však na poplach, jak by se čekalo, ale vyzváněl vesele, jako by nějaký vzácný host přijížděl k Brodu.

Rychtář s biřící se tam rozběhli. Právě ve chvíli, když měšťan Hnát otvíral bránu jihlavským měšťanům, kteří se mocí chtěli zmocnit města Brodu, zastihla ho ruka spravedlnosti. Brodští vytlačili nepřítele z brány a znovu ji zavřeli. Potom zajali Hnáta a odtáhli ho do městského vězení.

Lidé ve městě se zatím vzchopili k obraně, protože věděli, co by je asi čekalo, kdyby padli do rukou jihlavským měšťanům. Muži hned obsadili hradby a odráželi útok za útokem. Jihlavští přitáhli k městu se vším horním lidem z jihlavských dolů i najatými vojáky. Pod hradbami u řeky vypálili všechna stavení, potom házeli ohnivé věčty na bránu i na hradby. Přistavovali žebříky a snažili se dostat do města. Doráželi na hradby jako sršni. V hradebním příkopu leželi první mrtví a ranění. Když se jim do večera nepodařilo dostat do města, odtáhli s nepořízenou za velikého jáсотu brodských měšťanů. Jihlavané se ale zastavili ve stříbrných horách a všechny doly brodských měšťanů zasypali.

Potom došlo i na měšťana Hnáta. Nejdříve se na radnici sešla městská rada a dlouho do noci rokovala o jeho provinění. Mnoho let žil ve městě a nikdy nepatřil k těm nejchudším. Nikdo však nevěděl, že se spolčil s jihlavskými měšťany.

„Proč to vlastně udělal? Hnát má přece u nás právovárečný dům a kopecký krám. Vždycky patřil mezi přední nákladníky a všichni jsme si ho vážili jako zkušeného kupce,“ tvrdil jeden z brodských radních, zatímco druhý ho okřikl:

Tento výukový materiál byl vytvořen v rámci projektu EU peníze školám.

Základní škola a Mateřská škola Veřovice, příspěvková organizace

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Ale dal se uplatit. Pro peníze zradil naše město. Měl by za to dostat spravedlivý trest.“

Soudci si ho pak dali předvolat, ale měšťan Hnát zarytě mlčel. Chtěli ho dát na mučidla, nakonec jednání zkrátili a bez dalších svědků ho odsoudili k trestu smrti.

Když ranní slunce ozářilo městské hradby, vyvedli provinilce z vězení a vedli k Nové bráně. Tam ho vyvlekli až nahoru na hradby, kde už čekala celá městská rada i s rychtářem a soudci, měšťany a prostým lidem. Naposledy se ho ještě ptali, jestli se chce nějak ospravedlnit, aby neodešel na věčnost s takovým hrozným proviněním. Ale on zarputile mlčel, ani s vlastní ženou a dětmi nepromluvil, i když ho na kolenu prosily. Pak byl nad ním vynesena rozsudek. Hnát byl shozen z kamenných hradeb dolů a ukamenován jako nejhorší zločinec.

Jméno Hnátovo se pak ve městě nikdo neodvážil vyslovit. Jeho majetek propadl ve prospěch Brodu a žena s dětmi se musela hned vystěhovat.

Městský písař udělal o tom zápis do městské knihy všem potomkům pro výstrahu.

Když nato Brodští dali stavět ještě jednu hradební zeď s několika baštami, aby zpevnili městskou obranu, brali při tom kamení z hradebního příkopu, který také chtěli vyhloubit. Nedaleko Dolní brány našli Hnátovo tělo. Odtáhli je dál od hradeb a nechali napospas vlkům a vranám. Každý se tomu místu pak vyhýbal.

Na čas byl ve městě klid a městská rada si vzpomněla, že budou opravovat radnici a dají na ni také hodiny. V městské radě se objevil návrh, aby Hnátova kostra, která ležela pořád za hradbami, byla dána do výklenku nad vchodem radnice. Purkmistr, který se s měšťanem Hnáttem nesnášel, nadšeně souhlasil.

„Jen ať nám ten kostlivec počítá čas a připomíná lidskou proradnost, alespoň může být našemu městu nějak k užitku.“

Kupodivu páni radní s purkmistrem souhlasili. Ale bylo to spíš proto, že jiná města něco takového neměla a oni se domnívali, že toto nevšední lákadlo přivede do Brodu ještě víc lidí, kteří budou nejen obdivovat městskou radnici, ale nakupovat zde také zboží.

Městská rada nařídila katovi, aby posbíral Hnátovy kosti a svázal je dohromady v kostru. Potom zaplatili hodináři, který pro ně zhotovil hodinový stroj s velikým ciferníkem, a přemluvili ho, aby kostru upravil tak, že by klapala čelistmi, kývala lebkou, a přitom ještě potahovala provazem, který vedl k hodinám. Hodinářský mistr se zprvu zpěchoval, ale ryzí stříbro udělalo ho povolnějším a pánům radním to nakonec přislíbil.

A tak se kostra dostala na městskou radnici, odkud děsila děti i dospělé a připomínala jim poslední věci člověka. Když se po čase rozpadla, měšťané dali udělat novou kostru ze dřeva a znovu ji vystavili. Tam spolu s hodinami odměřuje v Havlíčkově Brodu neúprosný chod času a připomíná, jak přísně byla potrestána zrada měšťana Hnata.